

Maandag 7 mei

Deze voormiddag een bezoek gebracht aan de *Office National de l'Emploi* (Onem), de Congolese variant van onze Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding. De dienst werkt nog maar sinds 2006 en heeft in de provincie Katanga enkel een kantoor in de hoofdstad Lubumbashi. In de andere provincies is dat niet anders.

Veel informatie over werkgelegenheid en werkloosheid is er dus niet. Op een bord hangen een tiental brieven van ondernemingen met de melding van bestaande vacatures. Voor het bord en in het kantoor zelf verdringen zich een dertigtal werkzoekenden, van individuele begeleiding is geen spraak. In het kantoor waar naast het diensthoofd ook nog drie andere mensen aan het werken zijn, luisteren een twintigtal werkzoekenden die zich rond een kleine tafel verdringen naar het voorlezen van de info over de openstaande jobs.

Een provinciaal decreet uit 2010 voorziet de oprichting van een Platform voor de Werkgelegenheid, met de Onem, de nationale dienst voor beroepsopleiding INPP, de nationale dienst voor sociale zekerheid INSS en enkele andere instellingen zoals de universiteit. Maar de gouverneur heeft het decreet nog altijd niet getekend en gezien het schrijnende gebrek aan informatie moet gevreesd worden dat het Platform niet al te effectief zal zijn.

We spreken af dat het diensthoofd me tegen het einde van de week alle informatie over de werkgelegenheid in Lubumbashi en de werking van zijn dienst zal bezorgen. Tegen het einde van mei of begin juni komt hij in de sociale school een gastles geven. Ik ben benieuwd hoe de cursisten van G3, die voor 80 procent bij de vakbond werken, daarop zullen reageren.

Woensdag 9 mei

Mijn cursus *Politique de l'Emploi* is, op een korte theoretische inleiding na, volledig gebaseerd op een onderzoek uit 2005 over de werkgelegenheid in Congo. Dat is het meest recente materiaal dat ik via internet gevonden heb en mails aan de centrale bank en aan het Nationaal Instituut voor de Statistiek in Kinshasa zijn onbeantwoord gebleven.

Daarom heb ik vandaag de provinciale zetel van dat instituut voor de statistiek opgezocht. Het gebouw ligt tegenover het Belgische consulaat, niet zo heel ver van Kipopo. Ik had de eerste dagen van mijn verblijf hier al gemerkt dat er verbouwingswerken aan de gang zijn. Er zijn geen personeelsleden aanwezig, de directeur woont enkele honderden meter verder in een mooi huis, recht tegenover het museum van Lubumbashi. Hij kent het onderzoek uit 2005 maar sindsdien is er door zijn dienst nooit

geprobeerd de cijfers te actualiseren. Er werden de laatste tijd enkel cijfers over de gezondheid verzameld, in het kader van vaccinatiecampagnes. Maar hij weet heel zeker dat er zeer spoedig opnieuw een enquête over de werkgelegenheid zal georganiseerd worden. Maar door wie? Op mijn vraag naar de huidige activiteiten van het personeel, blijft hij het antwoord schuldig. Hij weet niet waar ze zijn en welk werk ze nu doen. Maar hij zal me enkele recente rapporten mailen die door zijn dienst opgesteld werden. *Wait and see!*

Hoe Congo zonder systematische kennis van de reële levensomstandigheden van zijn bevolking een doelgericht beleid kan voeren is me een raadsel. Maar het belet de autoriteiten niet met grote verklaringen uit te pakken. In zijn eerste toespraak tot het parlement in Kinshasa heeft de nieuwe eerste minister zeven grote vernieuwingen aangekondigd. Maar zonder ook maar één concrete doelstelling te noemen en zonder verwijzing naar de huidige toestand, bijvoorbeeld dat Congo in 2011 op de allerlaatste plaats (op 176 landen) staat van de Index voor Menselijke Ontwikkeling, een rapport dat elk jaar door het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties opgesteld wordt. Ik lees die informatie in het overzicht van de Congolese pers dat me dagelijks door *Congoforum* wordt toegestuurd, een Belgische nieuwssite over Congo, aan te raden en te steunen! (Congo is trouwens een van de weinige landen waar die index de voorbije vijftien tot twintig jaar soms gedaald is.)

Donderdag 10 mei

Vandaag een bezoek gebracht aan *GoCongo*, een groot landbouwbedrijf op 50 km van Lubumbashi, op de weg naar Kasenga. Ik wil dit bedrijf bezoeken om te zien waar jongeren na een middelbare landbouwschool zo al terecht kunnen. De leerlingen van het tweede jaar secundair in de school van de Aalmoezeniers in Kimbeimbe zijn vanaf september hier welkom voor een bedrijfsbezoek. Dat zal nodig zijn om hen te motiveren om verder de landbouwschool te volgen.

In Katanga dromen jongeren altijd eerst en vooral van een job in de mijnsector en daarna bij de overheid. De landbouw is niet in trek omdat die doet denken aan de slecht uitgeruste en weinig rendabele minibedrijfjes van ouders of familieleden op het platteland. Er zijn de laatste jaren in de wijde omgeving van Lubumashi wel een aantal grote en moderne bedrijven ontstaan. Dikwijls gaat het om de *fermes* van 'baronnen' van het regime, zoals van provinciegouverneur Moïse Katumbi of generaal John Numbi, genoemd als hoofdverantwoordelijke voor de moord op mensenrechtenactivist Chebeya in Kinshasa in 2010 maar nooit veroordeeld (zijn ondergeschikten wel!).

Maar *GoCongo* is van een ander kaliber. Op 400 ha wordt maïs, aardnoten en een tiental verschillende soorten groenten geteeld. Heel de productie wordt op de binnenlandse markt afgezet, de bedoeling is heel duidelijk om de invoer van voedsel vanuit Zambia en Zimbabwe terug te dringen en het Congolese landbouwpotentieel te benutten. Er werken 40 arbeiders met een arbeidsovereenkomst en daarnaast elke dag tientallen *journaliers*, vrouwen uit de omgeving die voor een halve dag werk 2.000 congolese franken (2,2 dollar) verdienen. Dat is naar Congolese verhoudingen niet slecht. De arbeiders verdienen 100 tot 150 dollar per maand, niet echt veel maar toch twee tot drie keer het wettelijk minimumloon. De *Foundation GoCongo*, een zusteractiviteit van het bedrijf, zorgt voor onderwijs, gezondheidszorg en ondersteuning van de boeren uit de wijde omgeving (info over meststoffen en pesticiden, afwisseling van teelten om uitputting van de grond te voorkomen, enz.). Misschien dat hierdoor op termijn een aantal echt rendabele moderne familiale landbouwbedrijven kunnen ontstaan. In Katanga blijft zoveel grond onbebouwd dat grote agro-industriële bedrijven en kleine familiale ondernemingen elkaar niet voor de voeten moeten lopen.

Zondag 13 mei

Voor ik het vervolg van deze kroniek doorstuur nog even melding maken van de hoofdactiviteit van deze week, niet geweldig opwindend maar wel nuttig. Op basis van het officiële Congolese boekhoudplan voor commerciële ondernemingen en het boekhoudplan voor kredietcoöperaties en instellingen voor microkrediet heb ik een boekhoudplan voor de vzw van de Aalmoezeniers uitgewerkt. Het is de bedoeling dat vanaf 2013 in de verschillende communiteiten of activiteitencentra te gebruiken en voor het eerst ook afschrijvingen door te voeren, een inventaris van de stock op te stellen in de communiteiten waar er commerciële activiteiten zijn (restaurant in Bumaki, verkoop van brood en bier in Kambove, uitbating van een taxibus in Lubumbashi) en voor het eerst een financieel verslag met balans voor het geheel van de communiteiten in Katanga op te stellen.

Het plan is gisteren goedgekeurd door de Raad en ik ga de vrije momenten tussen de lessen door gebruiken om de financiële verantwoordelijken van de verschillende communiteiten vertrouwd te maken met de nieuwe werkwijze. De Raad was alvast enthousiast omdat ze inzien dat een goede boekhouding en transparante financiële verslaggeving van groot belang zijn.

Als dat nu ook nog eens in de centrale regering en in de provinciale regeringen kon doorgevoerd worden. Een voorbeeld. In het kader van het *ITIE (Initiative pour la Transparence des Industries Extractives)* heeft Congo

einde vorig jaar een verslag over de inkomsten en betalingen in de petroleum- en mijnsector overgemaakt. Dat verslag wordt door een onafhankelijke instelling of *Administrateur* beoordeeld (in dit geval *Fair Links* in Parijs). De administrateur vergelijkt de cijfers van de ondernemingen over de gedane betalingen aan de staat (diverse belastingen en taksen, uitvoerrechten, enz.) met de overeenkomstige cijfers van de staat (hoeveel werd van die ondernemingen ontvangen).

Volgens hun eigen verklaringen hebben de mijnbedrijven in 2008 aan de staat (afgerond) 139 miljoen dollar betaald, terwijl volgens de Congolese regering 70 miljoen dollar werd ontvangen. Er bleef dus een verschil van 69 miljoen dollar. In 2009 was het onverklaarde verschil 52 miljoen dollar. Voor de sector van de *comptoirs* (waar de productie van de artisanale mijnbouw passeert) lagen de opgaven van de ondernemingen in 2008 bijna 10 miljoen dollar hoger dan de opgaven van de regering, in 2009 bedroeg het verschil bijna 6 miljoen dollar. Vandaar dat de administrateur besluit: "Op basis van de informatie van het Uitvoerend Bestuur (van ITIE in Congo), de staat en de ondernemingen uit de mijnsector en de *comptoirs* ... moeten we concluderen dat er talrijke betekenisvolle afwijkingen zijn." De afwijkingen maken het volgens de administrateur onmogelijk een positief verslag uit te brengen en de overeenstemming tussen de cijfers van de ondernemingen en die van de regering te bevestigen.

Congo heeft in 2005 zijn kandidatuur gesteld om lid van ITIE te worden. In 2008 kreeg het land het statuut van kandidaat-lid maar het is tot nu toe niet verder geraakt dan de tussenfase van 'bijna conform met de eisen van ITIE'. Omdat er vele problemen blijven met de werking van het Uitvoerend Comité (voorgezeten door de Congolese Minister van het Plan) en met de verslaggeving door de staat, staatsbedrijven en de *comptoirs*, zou het zelfs kunnen dat Congo volgende maand gedegradeerd wordt tot kandidaat-lid.

De studenten van G3 moeten in het kader van de module *Mondialisation* de twee verslagen lezen en becommentariëren. Ik ben benieuwd naar de reacties.